

K SME Analysis

ความท้าทายจากการเลิกกิจการ ของธุรกิจ SME

ประเด็นสำคัญ

- การปิดตัวของธุรกิจภายใต้ภาวะเศรษฐกิจที่ชะลอตัว เริ่มเห็นภาพมากขึ้น โดยเฉพาะธุรกิจ SME ที่ต้องเผชิญการแข่งขันที่สูง โดยคาดว่าปี 2562 จะมีธุรกิจปิดตัวลงประมาณ 2.3 หมื่นราย เพิ่มขึ้นประมาณร้อยละ 5 เมื่อเทียบกับปีที่ผ่านมา ซึ่งส่วนใหญ่จะกระจุกตัวอยู่ใน 5 กลุ่มธุรกิจหลักได้แก่ ค้าปลีก ค้าส่ง ก่อสร้าง อสังหาริมทรัพย์ ธุรกิจร้านอาหารและเครื่องดื่ม ที่ส่วนใหญ่จะพึ่งพากำลังซื้อในประเทศค่อนข้างสูง
- ศูนย์วิจัยกสิกรไทย เห็นว่า ธุรกิจ SME ในปี 2563 ยังคงมีความเสี่ยงจากการเลิกกิจการไม่ต่างจากปีที่ผ่านมา ซึ่งนอกจากประเด็นทางด้านภาวะเศรษฐกิจและกำลังซื้อที่กดดันต่อเนื่องแล้ว ยังมีความท้าทายจากปัจจัยพิเศษที่เพิ่มเติมเข้ามา อาทิ ปัญหาภัยแล้งที่รุนแรงกว่าปี 2562 การปรับขึ้นค่าจ้างขั้นต่ำ และกระแสรั้งโลก ซึ่งปัจจัยเหล่านี้ เป็นความเสี่ยงต่อหลาย ๆ ธุรกิจให้เผชิญความยากลำบากมากขึ้น
- การปรับตัวที่สำคัญเพื่อช่วยให้ธุรกิจ SME มีศักยภาพในการแข่งขันในระยะข้างหน้า นอกจากประเด็นทางด้านการปรับลดต้นทุนแล้ว ยังควรเพิ่มยอดขายไปยังทุกช่องทางเพื่อเข้าถึงลูกค้าเป้าหมาย ด้วยวิธีที่แตกต่างจากเดิมหรือหลากหลายมากขึ้น ทั้งช่องทางหน้าร้าน รวมถึงช่องทางออนไลน์ที่เข้าถึงกลุ่มคนรุ่นใหม่ รวมถึงตลาดต่างประเทศ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ภายใต้ต้นทุนค่าใช้จ่ายที่ไม่สูง

ธุรกิจที่ปิดตัวมากที่สุด

- ขายส่งและขายปลีก
- ก่อสร้างและอสังหาริมทรัพย์
- บริการอาหารและเครื่องดื่ม

ในแต่ละปี มีผู้ประกอบการ SME รายใหม่ถึงกว่า 6 หมื่นราย¹ ที่สนใจเข้าสู่ธุรกิจ ขณะเดียวกัน จากปัญหาและข้อจำกัดต่างๆ ส่งผลให้ผู้ประกอบการ SME ประมาณ 2 หมื่นรายที่ต้องปิดหรือเลิกกิจการเช่นเดียวกัน ซึ่งถือเป็นประเด็นที่ต้องติดตาม เพราะมีผลต่อเศรษฐกิจและการจ้างงาน ซึ่งหากพิจารณาลงไปในประเภทของธุรกิจที่ปิดหรือเลิกกิจการสูงสุด 5 อันดับแรก ในช่วง 2-3 ปีที่ผ่านมา พบว่าส่วนใหญ่จะอยู่ในกลุ่มธุรกิจขายส่งและขายปลีก ธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับการก่อสร้างและอสังหาริมทรัพย์ และธุรกิจบริการอาหาร/เครื่องดื่ม ซึ่งคิดเป็นสัดส่วนถึงร้อยละ 52.3 ของธุรกิจที่เลิกกิจการ (ข้อมูลปี 2561) ในขณะที่ในปี 2562 จากข้อมูลเบื้องต้นพบว่าธุรกิจที่เลิกกิจการส่วนใหญ่ ยังคงอยู่ในกลุ่มธุรกิจที่ไม่แตกต่างจากปี 2561

เมื่อวิเคราะห์ถึงสาเหตุหรือปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการปิดกิจการของผู้ประกอบการ SME พบว่า นอกจากเหตุผลทางด้านภาวะเศรษฐกิจที่ทำให้ภาคประชาชนชะลอการใช้จ่าย ส่งผลให้ธุรกิจที่มีสภาพคล่องหรือเงินทุนหมุนเวียนต่ำ ไม่สามารถแบกรับยอดขายที่ลดลงได้เป็นเวลานาน ขณะเดียวกัน ยังเกิดจากปัจจัยภายในของแต่ละธุรกิจ อาทิ ต้นทุนการผลิตที่อยู่ในระดับสูงจนไม่สามารถแข่งขันได้ รวมถึงอุปสรรคการเข้าถึงแหล่งเงินทุนจากสถาบันการเงิน โดยเฉพาะในช่วงที่เศรษฐกิจชะลอตัว

2 ปัจจัย

ภายในที่ส่งผลกระทบ

- ต้นทุนการผลิตสูง
- อุปสรรคในการเข้าถึงแหล่งทุน

นอกจากนี้ สาเหตุของการปิดกิจการ ยังเกิดจากสภาพแวดล้อมของธุรกิจเองที่เปลี่ยนแปลงไป ซึ่งมีดังนี้

- **การแข่งขันที่รุนแรง** จากการเข้ามาของผู้ประกอบการ SME รายใหม่ๆ รวมถึงธุรกิจรายใหญ่ทั้งจากในประเทศ ที่สนใจลงมาทำตลาดเดียวกับผู้ประกอบการ SME เช่นธุรกิจค้าปลีกสมัยใหม่ ธุรกิจค้าส่ง (ที่ลงมาทำตลาดขายปลีกมากขึ้นเพื่อสร้างรายได้) และธุรกิจร้านอาหารรายใหญ่ที่ควบรวมกับรายย่อย เพื่อเพิ่มอำนาจต่อรอง รวมถึงเพื่อเข้าถึงตลาดราคาอาหารระดับกลางที่มีมูลค่าสูง ขณะที่ผู้ประกอบการจากต่างประเทศเองก็สนใจเข้ามาลงทุนในไทยเพิ่มขึ้น อาทิ ผู้รวบรวมสินค้าเกษตร (สิ่งผลไม้ หรือผู้รวบรวมมันเส้น แป้งมันสำปะหลัง ส่งกลับไปจีน) รวมถึงเชนร้านอาหารจากต่างประเทศ ที่เข้ามาแสวงหาโอกาสจากตลาดในไทย เป็นต้น

- **การเปลี่ยนแปลงทางด้านพฤติกรรมผู้บริโภค** ซึ่งเป็นไปตามการพัฒนาเทคโนโลยี อาทิ ความนิยมในการสั่งซื้อสินค้าผ่านแพลตฟอร์มออนไลน์ที่มีความหลากหลาย ทั้งการสั่งซื้อสินค้าหรือบริการ ที่มีการเติบโตอย่างก้าวกระโดด ส่งผลกระทบต่อธุรกิจค้าปลีกค้าส่ง รวมถึงร้านอาหารที่มีหน้าร้าน และไม่มีบริการด้านออนไลน์และบริการจัดส่งถึงที่พักเสริม

¹ สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ประมวลจากข้อมูลกรมพัฒนาธุรกิจการค้า กระทรวงพาณิชย์ ซึ่งไม่รวมธุรกิจที่อยู่นอกระบบ

5 ปัจจัย

ท้าทาย SME ปี 63

- การปรับขึ้นค่าจ้างขั้นต่ำ
- ปัญหาภัยแล้ง
- กระแสรัศมีโลก
- สดกอาเซียนบนตีไฟฟ้า
- ความผันผวนของราคาพลังงาน

ประเด็นความท้าทายต่อธุรกิจ SME ปี 2563 ที่อาจส่งผลกระทบต่อธุรกิจ

สำหรับในปี 2563 ธุรกิจ SME ได้ปัจจัยเชิงบวกจากการที่ภาครัฐลงมาช่วยเหลือ อาทิ มาตรการกระตุ้นการใช้จ่ายของภาคประชาชน รวมถึงมาตรการจัดหาเงินกู้ดอกเบี้ยต่ำสำหรับธุรกิจ SME เพื่อเสริมสภาพคล่องตลอดจนใช้เป็นทุนหมุนเวียนหรือปรับเปลี่ยนเครื่องจักร วงเงินรวมกว่า 1 แสนล้านบาท ขณะเดียวกันภาครัฐมีแผนที่จะผ่อนคลามาตรการควบคุมสินเชื่อที่อยู่อาศัยลง รวมถึงการเร่งใช้จ่ายงบประมาณปี 2563 ซึ่งน่าจะช่วยลดแรงกดดันต่อธุรกิจก่อสร้างและอสังหาริมทรัพย์ ซึ่งเป็นหนึ่งในธุรกิจที่มีการปิดกิจการสูงลงได้ระดับหนึ่ง

อย่างไรก็ตาม จากภาวะเศรษฐกิจและกำลังซื้อของประชาชน ที่ยังมีข้อจำกัดการฟื้นตัว ประกอบกับปัจจัยลบอื่นๆ ที่มีในปี 2563 เพิ่มเติม ซึ่งนอกจากจะกระทบต่อกลุ่มธุรกิจหลักที่มีการปิดกิจการสูงทั้งค้าปลีกค้าส่ง ธุรกิจอาหารและเครื่องดื่ม ยังรวมถึงธุรกิจบางประเภทที่อาจมีความเสี่ยงในการเลิกกิจการชั่วคราวหรือถาวรเพิ่มขึ้น

สำหรับปัจจัยท้าทายที่มีผลต่อธุรกิจ SME ในปี 2563 และประเภทธุรกิจที่ได้รับผลกระทบ มีดังนี้

- **การปรับขึ้นค่าจ้างขั้นต่ำ** เฉลี่ย 5-6 บาทต่อวันทั่วประเทศ ที่มีผลเมื่อวันที่ 1 มกราคมที่ผ่านมา โดยธุรกิจที่มีสัดส่วนการใช้แรงงานสูง จะได้รับผลกระทบมาก อาทิ ร้านอาหาร ค้าส่งค้าปลีก ก่อสร้าง และภาคเกษตรกรรม ซึ่งอาจเป็นปัจจัยกดดันต่อธุรกิจ เพิ่มเติมจากปัจจัยด้านยอดขายและกำไรที่ลดลง

- **ปัญหาภัยแล้ง** ปีนี้ถือว่าค่อนข้างรุนแรง ซึ่งนอกจากกระทบต่อธุรกิจต่างๆ ที่พึ่งกำลังซื้อของเกษตรกรในต่างจังหวัดที่ถือเป็นกำลังซื้อหลัก ยังกระทบต่อธุรกิจแปรรูปเกษตร อาทิ โรงสีข้าว ลานมันสำปะหลัง ซึ่งผู้ประกอบการรายเล็กอาจไม่สามารถแข่งขัน เพื่อแย่งวัตถุดิบกับรายใหญ่ได้ รวมถึงธุรกิจที่ต้องใช้น้ำในกระบวนการผลิตจำนวนมาก อาทิ โรงงานแป้งมัน แต่สถานการณ์ดังกล่าว อาจเป็นการชะลอการผลิตชั่วคราวไม่ถึงขั้นปิดถาวร โดยธุรกิจอาจกลับมาฟื้นตัวเมื่อภัยแล้งคลี่คลาย

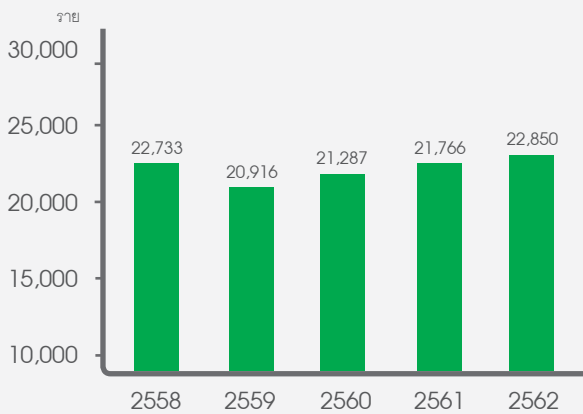
- **กระแสรัศมีโลก** ทำให้ภาครัฐและภาคเอกชนเกิดการตื่นตัว โดยเฉพาะการลดใช้พลาสติกที่กระทบสิ่งแวดล้อม ซึ่งกระแสดังกล่าวมีโอกาสกระทบต่อธุรกิจ SME ที่อยู่ในห่วงโซ่การผลิตบรรจุภัณฑ์พลาสติกประเภทใช้ครั้งเดียวทิ้ง อาทิ ถุงพลาสติกหูหิ้ว แก้วหรือหลอดพลาสติก รวมถึงกล่องโฟมบรรจุอาหาร ซึ่งเป็นผลิตภัณฑ์

ที่ภาครัฐมีแผนเร่งรัดในการเลิกใช้

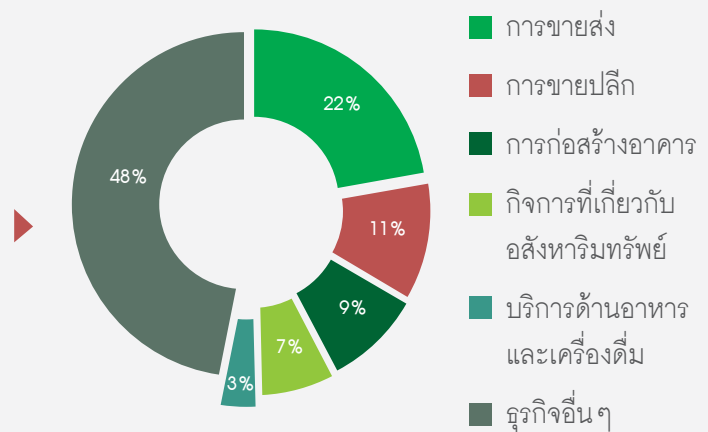
- **การลดภาษียานยนต์ไฟฟ้า** จากเดิมที่ต้องเสียภาษีสรรพสามิต 2% ลดลงเหลือ 0% สำหรับรถยนต์ที่ผลิตในปี 2563-2565 ซึ่งเป็นมาตรการที่ภาครัฐกำหนดขึ้นเพื่อลดปัญหาฝุ่น PM 2.5 ซึ่งกระตุ้นให้ผู้ประกอบการเร่งผลิตรถยนต์ไฟฟ้า เพื่อรับสิทธิ์ทางภาษีในปีนี้มากขึ้น และอาจกระทบต่อผู้ประกอบการชิ้นส่วนยานยนต์ (รถยนต์ไฟฟ้ามีชิ้นส่วนน้อยกว่ารถยนต์สันดาปภายในประมาณร้อยละ 30-40) บางรายที่อาจปิดกิจการหรือลดกำลังการผลิต

- **ความผันผวนของราคาพลังงาน** จากความตึงเครียดในตะวันออกกลาง ซึ่งน่าจะยังไม่ยุติได้ในเวลาสั้น เป็นแรงกดดันต่อธุรกิจ SME ที่มีสัดส่วนต้นทุนพลังงานสูง อาทิ ภาคการผลิตเซรามิก การแปรรูปอาหาร และภาคการค้าปลีกค้าส่งสินค้าอาหาร เครื่องดื่ม วัสดุก่อสร้าง เป็นต้น แต่คาดว่าธุรกิจส่วนใหญ่ น่าจะสามารถบริหารจัดการเพื่อลดผลกระทบได้ ยกเว้นรายเล็ก ซึ่งต้นทุนที่สูงขึ้นอาจกระทบต่อกำไรของธุรกิจที่มีระดับต่ำอยู่แล้ว

จำนวนผู้ประกอบการ SME ที่เลิกกิจการ

สัดส่วนธุรกิจที่เลิกกิจการปี 2561

ประเด็นที่อาจส่งผลกระทบต่อธุรกิจ SME ในปี 2563

ปัจจัยท้าทาย	ธุรกิจที่ได้รับผลกระทบ
การปรับขึ้นค่าจ้างขั้นต่ำ	ร้านอาหาร ค้าปลีก/ค้าส่ง ก่อสร้าง ภาคเกษตรกรรม
ภัยแล้ง	โรงสี ลานมัน โรงงานแป้งมัน
กระแสรักษ์โลก	ผู้ผลิตและจัดจำหน่ายถุงพลาสติกหูหิ้ว แก้ว/หลอดพลาสติก กล่องโฟมบรรจุอาหาร
การลดภาษียานยนต์ไฟฟ้า	ผู้ผลิตชิ้นส่วนยานยนต์
ความผันผวนของราคาพลังงาน	การผลิตเซรามิก แปรรูปอาหาร การค้าวัสดุก่อสร้าง รวมถึงอาหาร/เครื่องดื่ม

3 แนวทาง

ปรับตัวเสริมความแกร่ง

- ปรับลดต้นทุน
- พลิตสินค้าให้ตรงกลุ่มเป้าหมาย
- หาโอกาสจากตลาดใหม่

แนวทางการปรับตัวของธุรกิจ SME เพื่อเพิ่มความเข้มแข็งต่อธุรกิจ

ศูนย์วิจัยกสิกรไทย เห็นว่า การปรับตัวของธุรกิจ SME ที่ได้รับผลกระทบภายใต้สถานการณ์กีดกันในปัจจุบัน ในเบื้องต้นมีแนวทางปรับตัวสำหรับธุรกิจ ดังนี้

ธุรกิจ	แนวทางการปรับตัว
ค้าส่งค้าปลีก ร้านอาหาร	<ul style="list-style-type: none"> ● หลีกเลี่ยงการแข่งขันด้านราคา เน้นนำเสนอสินค้าและบริการที่แตกต่างจากคู่แข่ง ● ขยายช่องทางเพื่อเข้าถึงกลุ่มลูกค้าเป้าหมายทั้งหน้าร้านและออนไลน์ หรือแอปพลิเคชันที่ช่วยอำนวยความสะดวกผู้บริโภค และเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการธุรกิจ
ก่อสร้าง/ อสังหาริมทรัพย์	<ul style="list-style-type: none"> ● ดูแลสภาพคล่องธุรกิจ ลงทุนในสินทรัพย์ เช่น ที่ดิน ให้เหมาะสม ● พัฒนาสินค้าที่ตอบโจทย์กลุ่มลูกค้าที่ยังคงพอมีกำลังซื้อ ● ใช้นวัตกรรมใหม่ๆ เพื่อลดต้นทุนด้านแรงงาน หรือแอปพลิเคชันที่ใช้คุมสต็อกสินค้าหรือบริหารการเงิน
พลาสติก	<ul style="list-style-type: none"> ● การวิจัยกระบวนการผลิตใหม่ที่สามารถนำวัตถุดิบที่ย่อยสลายได้มาใช้ ● การศึกษาเพื่อหาช่องทางลงทุนในโมเดลธุรกิจใหม่ๆ ทดแทนสินค้าเดิม ● การหาตลาดส่งออก อาทิ ประเทศเพื่อนบ้านที่ยังคงใช้พลาสติกอยู่
ชิ้นส่วนยานยนต์	<ul style="list-style-type: none"> ● ยกระดับตนเองสู่การผลิตชิ้นส่วนรถยนต์ไฟฟ้า ● การควบคุมระหว่างผู้ผลิตเพื่อควบคุมคุณภาพและต้นทุนการผลิต ● หันไปผลิตสินค้าที่สามารถใช้ในอุตสาหกรรมอื่นนอกเหนือจากอุตสาหกรรมรถยนต์
เกษตร	<ul style="list-style-type: none"> ● เร่งหาแหล่งวัตถุดิบทดแทนจากประเทศเพื่อนบ้านที่สามารถนำเข้าได้ เช่น มันสำปะหลัง ผัก/ผลไม้ ● สนับสนุนให้เกษตรกรที่มีพันธะสัญญา ใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่เพาะปลูก โดยใช้ใช้น้ำน้อยลงเพื่อรับมือกับภัยแล้งที่อาจเกิดขึ้นต่อไป หรือกระจายพื้นที่เพาะปลูกไปในพื้นที่ที่มีแหล่งน้ำเพียงพอ รวมถึงการเลือกปลูกพืช/พันธุ์ที่ตรงกับความต้องการของตลาดมากขึ้น

ขณะเดียวกัน เพื่อสร้างความเข้มแข็งให้กับธุรกิจ และช่วยเพิ่มศักยภาพการแข่งขันได้มากขึ้น ธุรกิจ SME จำเป็นต้องปรับโครงสร้างภายในของธุรกิจ ซึ่งอาจพิจารณาดำเนินการดังนี้

- **การปรับลดต้นทุน** โดยใช้ช่วงที่เงินบาทแข็งค่า ประกอบกับภาครัฐสนับสนุนเงินกู้ดอกเบี้ยต่ำ ปรับเปลี่ยนเครื่องจักร เทคโนโลยีการผลิตที่ช่วยเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต ลดการสูญเสียวัตถุดิบในกระบวนการผลิต หรือลดต้นทุนการใช้พลังงาน และต้นทุนด้านแรงงานลง

- **การผลิตสินค้าหรือบริการให้ตรงกลุ่มเป้าหมาย** สอดคล้องกับความต้องการแต่ละกลุ่ม อาทิ กลุ่มคน GEN Y และกลุ่ม GEN Z ที่ค่อนข้างให้ความสนใจสินค้าที่ใส่ใจด้านสิ่งแวดล้อมตลอดห่วงโซ่การผลิต ขณะที่กลุ่มคนโสดที่ต้องการสินค้าไซส์เล็ก หรือร้านอาหารที่จัดพื้นที่เพื่อความเป็นส่วนตัว กลุ่มแม่และเด็ก รวมถึงกลุ่มคนสูงอายุ ที่เน้นสินค้าสุขภาพและความปลอดภัย เป็นต้น

- **การแสวงหาโอกาสในตลาดใหม่** ที่เฉพาะและมีศักยภาพสูง อาทิ ตลาดสินค้าและอาหารฮาลาล อาหารที่มีโซเดียมหรือน้ำตาลต่ำ สินค้าออร์แกนิกส์ เครื่องสำอางสำหรับเด็ก ผู้ชายและผู้สูงอายุ เป็นต้น รวมถึงการขายตลาดไปต่างประเทศ โดยเฉพาะที่มีข้อตกลง FTAs กับไทย ที่ปัจจุบันมี 13 ความตกลง รวม 19 คู่ค้า ซึ่งอาจใช้ช่องทางแพลตฟอร์มออนไลน์ เพื่อให้เข้าถึงตลาดได้สะดวก โดยมีต้นทุนไม่สูงมาก อย่างไรก็ตาม อาจจำเป็นต้องศึกษาและเรียนรู้ความต้องการผู้บริโภคแต่ละประเทศ ก่อนนำเสนอสินค้าและบริการที่ตรงกับความต้องการ

และที่สำคัญ นอกเหนือจากการปรับตัวจากภายในแล้ว ธุรกิจ SME ควรต้องไม่หยุดนิ่งที่จะเรียนรู้ และเท่าทันการเปลี่ยนแปลงสภาพแวดล้อมภายนอกที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว ตามพฤติกรรมผู้บริโภคของคนรุ่นใหม่ที่มีความภักดีต่อผลิตภัณฑ์หรือตราสินค้าน้อย ส่งผลให้วงจรธุรกิจในปัจจุบันสั้นลงเมื่อเทียบกับอดีตที่ต้องใช้เวลานาน ซึ่งผู้ประกอบการ SME อาจจำเป็นต้องปรับธุรกิจทั้งทางด้านรูปแบบ คุณสมบัติของสินค้า ช่องทางการจัดจำหน่าย กลยุทธ์การตลาดให้สอดคล้องกับเทรนด์หรือกระแสการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวด้วย

อัปเดตเทรนด์ความรู้ธุรกิจไม่รู้จบ
ทุกที่ทุกเวลา ได้ที่

